

INVITATION:

SÆT DIT AFTRYK MELD DIG TIL NU

Nordens største og mest entusiastiske
bæredygtighedskonference
- HVOR SMÅ SKRIDT BLIVER STORE

KONFERENCEPROGRAM MED INDBYGGET HANDLEKRAFT

Når Odense Kommune er vært for den 3. nordiske bæredygtighedskonference den 15.-17. september 2008, ruller vi den grønne løber helt ud for de bedste, de klogeste, de ivrigste og de mest innovative inden for bæredygtighed i Norden.

Det bliver tre spændende og intense dage, som under paraplyen "Klima og lokale handlinger" skal være med til at skabe forandringer og grobund for de mange idéer og tiltag, der netop nu er i spil over hele Norden.

For praktikere vil der være netværk, redskaber og metoder lige til at tage med hjem. For beslutningstagere, tænkere og idémagere vil der være masser af visioner og drømme at komme videre på. For alle vil der være mulighed for at tage endnu et skridt i den rigtige retning for at løse en af vor tids største udfordringer.

Velkommen til One Small Step, velkommen til Odense.

Tag første skridt – tilmeld dig nu...

Samarbejdspartnere
og bidragsydere:

ODENSE KOMMUNE

MILJØMINISTERIET

RÅDET FOR BÆREDYGTIG ERHVERVSUDVIKLING

BLIV MEDFORFATTER TIL FREMTIDENS DREJEBOG

- Hvilke konkrete handlinger virker bedst?
- Hvordan kan vi lære af hinanden i Norden?
- Hvordan skaber vi løsninger i partnerskaber mellem erhvervsliv, forbrugere og det offentlige?
- Hvordan sættes handlingerne i værk?

Det er spørgsmål som disse, konferencen skal være med til at besvare. Efter konferencen samles derfor relevante indlæg og idéer i et kæmpe katalog, som ud over at være en manual alle kan bruge, også kan blive en vigtig optakt til FN's klimatopmøde i København 2009. Kataloget overrækkes til Klima- og Energiministeriet og Miljøministeriet efter konferencen.

SMÅ SKRIDT – STORE TEMAER

Konferencens oplæg falder inden for
de fem overordnede spor:

- Transport, mobilitet og tilgængelighed
- Byplanlægning og byggeri
- Forbrug
- Biodiversitet som klimaregulator
- Energieffektivitet og vedvarende energi

PROGRAM HVAD, HVORDAN OG SÅDAN!

Der er ufatteligt megen viden og engagement i Norden netop nu – ikke mindst i forskellige lokalområder. For at skabe den bedste effekt af alle disse gode kræfter, skal der udveksles og udvikles i fællesskab. Hver eneste deltager skal have brugbar viden og kontakter med sig hjem.

For at skabe overblik og fokus på det anvendelige, har vi delt de tre dage op i visioner, muligheder og handlinger

Fra hele Norden kommer dygtige og inspirerende folk, som allerede har taget konkrete skridt mod en mere bæredygtig verden:

MØD f.eks. TV-vært og livsstilskommentator Christine Feldthaus, der har skruet ned

HØR koncerndirektør Lise Kingo fortælle om, hvordan Novo Nordisk griber bæredygtighed an

DEBATTER fremtidens transport og mobilitet med seniorforsker Henrik Gudmundsson fra Danmarks Tekniske Universitet, Transport.

DELTAG i en workshop med koncernchef Olav Line fra Steen og Strøm-koncernen, der står bag mere end 54 indkøbscentre over hele Norden
– Kan indkøbscentre være bæredygtige?

eller **NETVÆRK** med Hasse Berglund fra Verdensnaturfonden (WWF), Sverige.

METODE MENNESKER OG MØDER

One Small Step er tilrettelagt så samtalerne fra korridorerne og kaffeautomaten kommer ind i konference-lokalet. Der er masser af workshops, muligheder for uformelle møder og inspirerende indlæg, hvor man kan deltage aktivt og få ny synergi og spændende alliancer til at vokse mellem forskellige mennesker og sektorer.

Pris for
konferencen er DKR. **3.495,-**

Målgruppe: Beslutningstagere og praktikere fra erhvervsliv, offentlige institutioner, forskermiljøer og NGO'er i hele Norden.

Tilmeld dig online og få flere oplysninger på:
www.odense.dk/onesmallstep (Klik her)

Konferencesprog: Nordisk med enkelte programpunkter på engelsk. Oplæg i plenum simultantolkes til engelsk.

Vært: Odense Kommune

Sted: [Radisson SAS H.C. Andersen Hotel, Odense](http://www.radissonsas.dk)
www.radissonsas.dk (Klik her)

Ret til ændringer i programmet
forbeholdes.

**Klik her og
meld dig til på**
www.odense.dk/onesmallstep
senest 5. september

Program

Den 15.-17. september 2008
Den 3. Nordiske Bæredygtighedskonference

VISIONER

Mandag den 15. september

9.00 Morgenkaffe og registrering

10.30 Åbning af konferencen på Hotel H.C. Andersen
Klimaudfordringen og behovet for handling
Jan Boye, borgmester i Odense

10.45 Fortid – Nutid – Fremtid
Om miljømæssige udfordringer
og muligheder i Norden
Generalsekretær Halldór Ásgrímsson,
Nordisk Ministerråd

11.00 Hvorfor er det vigtigt med lokale
handling og partnerskaber?
Connie Hedegaard,
Klima- og Energiminister i Danmark

11.15 Konferencens formål og proces
Konferencier Reimer Bo Christensen

11.25 Nordisk fællesskab
– Hvad er din motivation for at arbejde
med klima?
Hvad vil du tage med, når du rejser
herfra på onsdag? Dialog og vidensdeling
mellem deltagerne

12.35 Pause med lunch

13.25 Afgang til succeshistorier – mødested foyeren

13.40 Succeshistorier
Eksempler på succesfulde partnerskaber

Tilmeld dig en af følgende 12 fortællinger:

1. Bæredygtige indkøbscentre – fra vision til virkelighed
Olav Line, Konsernsjef (CEO) – Steen og Strøm ASA
og Guttorm Grundt, Miljøchef i Oslo Kommune
2. Parcelhusets Klimastrategi – en win-win-win-model
Rudi Rusfort, direktør for Husets Web, Helge Munk,
investor og Søren Thomsen, energikonsulent i
arkitektfirmaet Arne Birk
3. Energiframtidsstudie för Stockholmsregionen
Ett måste: offentlig-privat samverkan
Michael Viehhauser, regionplanerare, Regionplane-
och Trafikkontoret Stockholms läns landsting,
Tomas Andersson, Ramböll
4. Industriel symbiose
John Kryger, Kalundborg symbiosecenter m.fl.
5. Hvordan man kan være med til at udvikle og
indføre ny teknologi via innovative indkøb?
Göran Wilke, Elsparefonden m.fl.
6. Kristianstads Vattenrike, biodiversitetsprojekt
Hasse Berglund, WWF Sverige og
Sven Erik Magnusson, Kristianstad Kommun.
7. Samsø 100% Vedvarende Energi-Ø,
Folkeligt ejerskab
Søren Hermansen, Samsø Energiakademi, Inge-
Dorthe Larsen, formand for andels vindmøllelaug
og med i lokalt fjernvarme værk og Jesper Kjems,
information, engageret i energiprojektet, tilflyttet
og glad for at bo på den vedvarende energi-Ø
8. Energiambassadører
Indvandrerkvinder oplærer indvandrerkvinder i
ressourcebesparelser, godt for miljøet, familiernes
økonomi og kvindernes selvværd
Fadumo Ibrahim, Miljøkoordinator og beboer i
Vollsmose, Randi Bang Rønning og Preben Munch,
beboerrådgivere og projektansvarlige og Dorthe
Hindsgaul, samarbejdspartner, Energiservice Fyn
9. Energy Project Contracting.
Renovering, der betaler sig selv
Mats Brantsberg, Fastighetschef kommunfastigheter,
Örebro og Ola de Freitas, Affärsområdeschef från
TAC Energy Solutions
11. Samordnad varudistribution i city
Jan Eriksson, Projektleder, VTI, Olof Kånge från
transportbranschen och Pelle Strångert från
cityhandeln, Linköping

12. Hvordan bringer vi unges ressourcer i spil?

Paul Lönneker, kultur- og fritidschef i Ringkøbing-
Skjern kommune, Majbrit Gottrup, systemisk
konsulent og procesleder, KaosPilot International
samt 2 af de involverede unge.

13. Energispareaktiviteter – Industriel overskudsvarme
– Effektiv CO₂ reduktion
Tina Maria Lund Kristensen m.fl., Fjernvarme Fyn A/S

14.30 Pause - retur til plenum,
sæt dig ved et bord med et skilt i dit spors
farve (se farven på dit navneskilt)!

15.00 Hvad bliver de næste succeshistorier?
Dialog mellem deltagerne, om hvad der
er mest spændende indenfor konferencens
5 spor lige nu

15.45 Sådan kan det gøres
– private virksomheders arbejde med
bæredygtig udvikling
Lise Kingo, koncerndirektør, Novo Nordisk

16.15 Feldthaus skruer ned
Christine Feldthaus, TV-vært og
livsstilskommentator

16.45 Hvordan griber vi sagen an?
Samtaler mellem deltagerne om muligheder
og udfordringer for klimahandlinger

17.15 Pause

19.00 Afgang til Bramstrup Gods

20.00 Eventyrlig middag på Bramstrup Gods
uden for Odense
Middagen er lavet af lokale økologiske råvarer

Program

Den 15.-17. september 2008
Den 3. Nordiske Bæredygtighedskonference

MULIGHEDER

Tirsdag den 16. september

- 7.00 Morgengymnastik, Kongens Have
- 8.30 Morgenkaffe på Odense Rådhus
- 9.00 Lokal klimapolitik - i spenget mellom lokale muligheter, nationale rammer og globale behov
Carlo Aall, forskningsleiar Vestlandsforskning

9.30 Hvad mener borgerne?
Resultater fra en borgercafé, hvor Odense-borgere har givet meninger og idéer til kende

9.45 "Levende pladser" besøges på vej til konferencens 5 spor
Fem "levende bypladser" i byen illustrerer konferencens fem spor. Der er udstillinger og aktiviteter for borgere, konferencedeltagere og andre interesserede

10.30 **HVAD** kan vi gøre?
"Markedsplads" til udveksling af muligheder
Tilmeld dig ét af konferencens 5 spor:

Transport, mobilitet og tilgængelighed

Byplanlægning og byggeri

Forbrug

Biodiversitet som klimaregulator

Energieffektivitet og vedvarende energi

Her har alle deltagere mulighed for at komme med forslag til en handling, der kan være med til at nedsætte udledningen af klimagasser. Alle, der har idéer, præsenterer dem kort. Herefter vælger sporets deltagere, hvilke emner de helst vil diskutere.

13.00 Lunch

14.30 **HVORDAN** kan man helt konkret opnå succes med sine handlinger?
Best practice-oplæg på tværs af sporene

Tilmeld dig en af følgende 15 workshops:

1. Hvordan man kommer igennem med miljøspørgsmål i sin virksomhed?
Christina Lindbäck, miljøchef for Ragnsells og chef for netværket for svenske miljøchefer i næringslivet
2. Lokale eller Internationale klimaprojekter - hvor skal man yde sin indsats?
Kirsten Halsnæs, miljøøkonom, UNEP Risoe Centre on Energy, Climate and Sustainable Development (URC) og medforfatter til flere af IPCC's klimarapporter
3. Synlige mål - synlige skritt
Hvordan kan bruken av "best practice"-eksempler inngå som en metode til større entusiasme i bærekraft-arbeidet?
Mads Nakkerud, Stiftelsen Idébanken, Norge
4. Ekovisioner i praktiken
Vad krävs för att leva visionerna om en hållbar utveckling i vardagen?
Mats Alfredsson og Anna Jiremark, miljökonsulter i Hushållningssällskapet Väst
5. "Nye arbeidsformer" med klima, energi og bærekraftig utvikling i norske kommuner
Frode Lindtvedt, prosjektleder Livskraftige kommuner, KS og Kjetil Bjørklund, prosjektleder Grønne Energikommuner, KS
6. Hvordan man forholder sig til CO₂-dilemmaer?
Jacob Sørensen, Informationscenter for Miljø og Sundhed, DK
7. Privat-offentlige miljønetværk: vejen til fælles mål og fælles ansvar
De nordiske miljønetværk: (MiljøForum Fyn (DK), Miljøfyrtårnet (NO), MiljøDiploma (S), Green Network (DK), Københavns Miljønetværk (DK), Key2Green (DK))
8. Hvordan man skaber tiltro og tillid til miljømærker?
Jan Eriksen, direktør for Friluftsrådet

9. Grønne indkøb: "Lessons learned" i de nordiske lande
Mette Lise Jensen, miljøstyrelsen i DK, Bente Næss, Miljøverndepartementet i Norge, Ari Nissinen, Finlands Miljøcentral, Søren Mørch Andersen, Miljøstyrelsen i Danmark og Jenny Oltner, Naturvårdsverket i Sverige
  10. Folkeopplysningen bærer!
Sammenhengen mellom folkeopplysning, demokrati og klimaarbeid illustreres med praktiske eksempler hvor der er samspill mellom pedagogikk, drift og dialog med lokalsamfunnet
Stiftelsen Idebanken v/Kirsten Paaby og NVL v/Ellen Stavlund (Nordisk Nettverk for voksnes læring)
  11. Hvordan motiverer vi til at skabe bæredygtige utviklingsprosesser og succesfulde forandringer hos borgere, i kommunen og i virksomheden?
Majbrit Gottrup, systemisk konsulent og procesleder, KaosPilot International
  12. Balanseakten
Nordisk kampanje for bærekraft i utdanningen. Kampanjen kobler FN's tiår for utdanning for en bæredyktig utvikling og nordiske folkeopplysnings tradisjoner
Lars Myrthu-Nilsen, Øko-Net, Danmark, og Mari Eggen Sager, Stiftelsen Idébanken, Norge
  13. "Bred deltakelse i planleggingsprosesser" - metoder og modeller. Nordiske erfaringer.
Opplegg ved Siv.ark. DPLG MNAL Chris Butters
  14. Hvordan har man implementeret Aalborg Commitments?
Peter Nyberg (s), Ordförande, samhällsbygg nadsnämnden, Ordförande, planerings- och näringslivsberedningen, Botkyrka kommune Aalborg kommune m.fl.
  15. "Framtidens stad" erfaringer og anbefalinger om hvordan de nordiske land kan utvikle mer karbonnøytrale byer. Problemstillinger fra workshops i de nordiske land ønskes diskutert med kommuner i Norden"
Unn Ellefsen, Seniorrådgiver Miljøverndepartementet
- 17.00 Afrunding med vin/fadøl
Odense Rådhus

Program

Den 15.-17. september 2008
Den 3. Nordiske Bæredygtighedskonference

HANDLING

Onsdag den 17. september

7.00 Morgengymnastik, Kongens Have

9.00 Hotel H.C. Andersen
SÅDAN gør vi!

Konkrete bud på hvad der kan og skal gøres inden for konferencens 5 spor. Her samler deltagerne inden for de 5 spor op på tirsdag formiddags drøftelser og laver en "drejebog" over, hvordan man kan sætte handlingerne igang

Politiske Initiativer

- Hvad gør vi?
- Kan vi gøre noget sammen?
- Hvordan bliver vi synlige på klimatopmødet i 2009?

(Workshop specielt for politikere)

11.00 Pause med frugt og snacks

11.30 Rådet for Bæredygtig Erhvervsudvikling præsenterer deres charter

Anna Lise Mortensen Grandjean, næstformand i Rådet for Bæredygtig Erhvervsudvikling

11.50 Aalborg commitments

Underskrives af flere kommuner.
Thomas Kastrup-Larsen, rådmænd for Sundhed og Bæredygtig Udvikling i Aalborg kommune

12.10 Sådan kommer vores drejebog til at se ud!
Reimer Bo Christensen

12.40 Hvad vil det danske miljøministerium bruge konferencens drejebog til?
Troels Lund Poulsen, Miljøminister, Danmark

13.00 Stafetten sendes videre
Overrækkelse af stafetten til Finland, der er arrangør af den 4. nordiske bæredygtighedskonference

13.15 Tak for denne gang
Anker Boye, rådmænd, Odense

13.20 Konferencen afsluttes med lunch

14.30 Besøgsture i Odense og omegn
Sightseeing om lokale initiativer på klimaområdet:

Tilmeld dig en af følgende ture:

1. Energi og Miljø Center Odense tilbyder alverdens forskellige straksinformationer og er samtidig et oplevelsescenter med masser af interaktive udstillinger. v/ Odense Energi
2. Ejby Mølle fylder i 2008 100 år og er både et af Danmarks ældste og mest effektive renseanlæg. Få en rundvisning og hør samtidigt om, hvad Odense Vandselskab gør for at ruste sig mod klimaforandringeres udfordringer.
3. Genbrugsstationerne i Odense er med sine 27 forskellige containere blandt de stationer i Danmark, som har flest containere til forskellige affaldstyper.
4. Rundvisning på Fjernvarme Fyn A/S der råder over 22 varmecentraler der primært fungerer som spids- og reservelast.
5. Skovrejsning i Odense Syd ved Højby. Vær med til at plante skov, som kompensation for konferencens udledning af CO₂
6. Biodiversitet styrkes i hjertet af det grønne Odense – nyt fiskestryg i Munke Mose
7. Tag cyklen og cykelbyen i brug